ZERO GEOGRAPHIC

SPRING 2017

6 ΧΡΟΝΙΑ ZERO GEOGRAPHIC

ISSUE 24

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΑΠΟ ΤΟ **ZERO ARTISTIC MOVEMENT**

Εκδότης
Z.A.M

Συντακτική Ομάδα
Έκτορας
Λυκάνθρωπος
ΠΞ
Κινέζος
A3roflot

Επιμέλεια Ύλης

Λυκάνθρωπος
ΠΞ
Τάου

Creative Art Director

A3roflot

Επιμέλεια Εξώφυλλου

A3roflot

Blog

http://zerogeographic.wordpress.com

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το **ZERO GEOGRAPHIC** είναι ένα περιοδικό δρόμου (fanzine), που διανέμεται χωρίς αντίτιμο και συντάσσεται από την ομάδα του ZAM (Zero Artistic Movement). Η θεματολογία του περιοδικού ακολουθεί την παράδοση της επαναστατικής γεωγραφίας λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχει μια γραμμή που συνδέει το έργο των αναρχικών γεωγράφων Κροπότκιν και Ρεκλύ με τη ψυχογεωγραφία των Καταστασιακών, τις θεωρίες εξάρτησης, τον Harvey και τέλος με τη σημερινή μηδενιστική γεωγραφία της εποχής του ολοκληρωτικού καπιταλισμού.

Το ZAM αποτελεί μια κίνηση με σκοπό την ρήξη με τις καπιταλιστικές φόρμες που καθορίζουν την καλλιτεχνική έκφραση εδώ και πολλά χρόνια. Η εμπορευματοποίηση της καλλιτεχνικής έκφρασης βρίσκει αντίθετους όλους όσους έχουν κατά καιρούς συμμετάσχει στην ομάδα του ZAM.

Με το παρόν τεύχος συμπληρώνουμε 6 χρόνια παρουσίας. Θα θέλαμε εδώ να ευχαριστήσουμε το φίλο «Ελευθεριακό» για την παρουσίαση του περιοδικού μας στο υπέροχο του blog: “Ελευθερία ή Τίποτα” (http://eleftheriahtipota.blogspot.gr/).

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ZERO GEOGRAPHIC –Z.A.M.

ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

«Υπήρξε ένα [...] κίνημα που η επαναστατική του ιδεολογία ήταν καθαρά αντικρατική . Οι Βογόμιλοι απέρριπταν κατηγορηματικά κάθε εξουσία: οικονομική (τους πλούσιους και τα προνόμια τους), πολιτική (το κράτος και τους άρχοντες), θρησκευτική (την εκκλησία, τα δόγματα και τους ιερείς τους). Τα κρυφά γραπτά εκφράζουν μοντέρνες κοινωνικές θεωρίες που θα μπορούσε κάποιος να βρει χωρίς αλλαγές στο πρόγραμμα του αναρχικού κινήματος. Οι Βογόμιλοι προέβλεπαν για τη Βουλγαρία ένα δίκτυο κοινοτήτων, πρεσβεύοντας τις αρχές του ελευθεριακού κομμουνισμού».

Αλεξάντερ Μπέρκμαν

«Ζήτω οι ελεήμονες Πράσινοι και Βενετοί»

Σύνθημα από τη Στάση του Νίκα

Η ιστορία της Βυζαντινής αυτοκρατορίας (η οποία διήρκεσε για μία τεράστια ιστορική περίοδο της ανθρωπότητας, πάνω από χίλια χρόνια) δεν έχει μελετηθεί επαρκώς σε σχέση με άλλες ιστορικές περιόδους. Το Βυζάντιο που αποτέλεσε αρχικά το Ανατολικό κομμάτι της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας για πολλά χρόνια έμεινε στο περιθώριο της ιστορικής έρευνας καθώς θεωρούνταν οπισθοδρομικό και σκοταδιστικό. Οι λόγοι για μία τέτοια αντιμετώπιση είναι πολλοί και δεν είναι του παρόντος να αναλυθούν. Πολλά σημεία του είναι ακόμα σκοτεινά πάντως, ενώ την όποια αίγλη του προσπαθούν να καπηλευτούν διάφοροι εθνικισμοί (ιδιαίτερα ο ελληνικός αλλά δεν είναι ο μόνος) δυσχεραίνοντας ακόμα περισσότερο την κατάσταση.

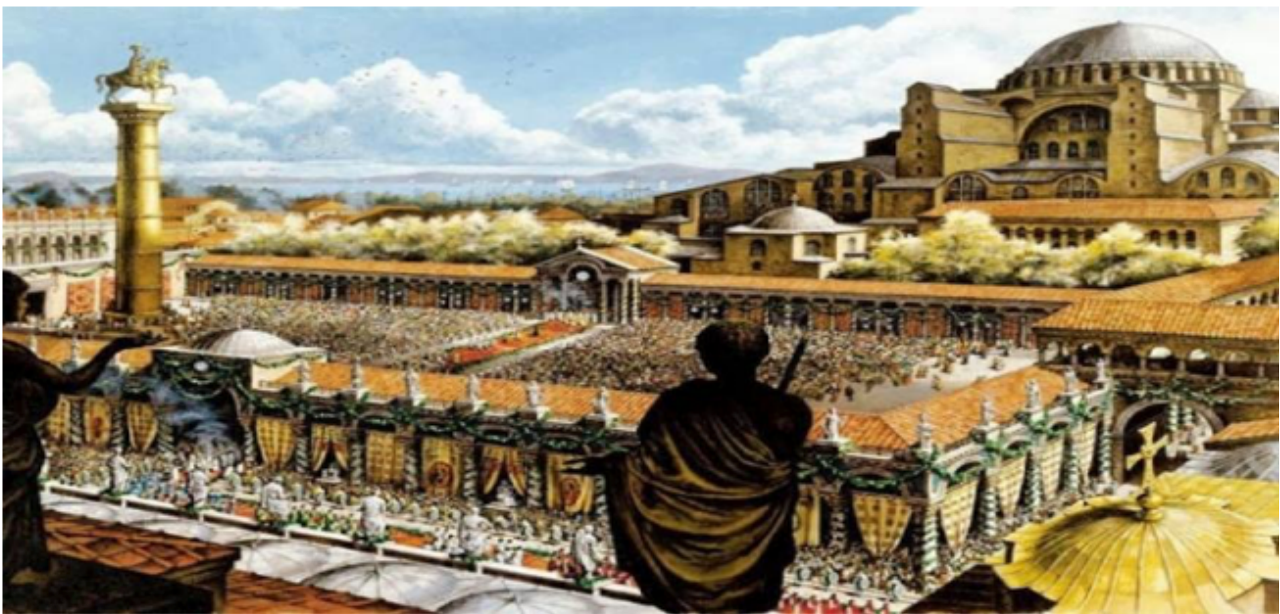
Το σκοτάδι που καλύπτει αυτή την περίοδο (αρκεί κάποιος να αναρωτηθεί πόσες ταινίες έχουν γυριστεί για τη βυζαντινή περίοδο…) πέφτει βαρύ πάνω σε όλες τις όψεις της ζωής και μία από αυτές είναι η ταξική επαναστατικότητα εκείνων των χρόνων. Και η αλήθεια είναι ότι πολλά έγιναν που είχαν χαρακτήρα ταξικό ή ακόμα και αναρχικό. Όπως θα δούμε στο Βυζάντιο υπάρχει μια σχετικά άγνωστη (με εξαίρεση την αρκετά γνωστή "στάση του Νίκα") ιστορία λαϊκών εξεγέρσεων, άγνωστη σε σχέση με την ιστορία των επαναστατικών κινημάτων του δυτικού μεσαιωνικού κόσμου (που εδώ που τα λέμε ούτε τα τελευταία είναι ιδιαίτερα γνωστά). Παρακάτω παρουσιάζουμε μερικά σημαντικά παραδείγματα (χωρίς να είναι τα μόνα).

Η Στάση του Νίκα

Οι αρματοδρομίες ήταν ένα ιδιαίτερα δημοφιλές άθλημα εκείνη την περίοδο, όπως σήμερα είναι το ποδόσφαιρο. Η Στάση του Νίκα έχει

άμεση σχέση με τις αρματοδρομίες και τον οπαδισμό. Έλαβε χώρα στην Κωνσταντινούπολη το 532 μ.Χ. και ήταν η πιο βίαιη ταραχή στην ιστορία της Κωνσταντινούπολης.

Οι οργανώσεις φιλάθλων του ιπποδρόμου υπήρξαν ήδη επί Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Στα χρόνια όμως του Βυζαντίου οι οργανώσεις αυτές απέκτησαν άλλη οργάνωση που αποσκοπούσε στη μετατροπή τους σε φορείς υποστήριξης του αυτοκράτορα (απέκτησαν δηλαδή πολιτική χροιά). Αν και υπήρχαν τέσσερις οργανώσεις, δύναμη είχαν οι Βένετοι (γαλάζιοι από το χρώμα της στολής της ομάδας τους) και Πράσινοι (από το πράσινο χρώμα της δικής τους ομάδας). Οι συγκρούσεις μεταξύ Πράσινων και Βενετών ήταν σύνηθες φαινόμενο.

Πρέπει εδώ να τονιστεί ότι στα χρόνια του Βυζαντίου η ταύτιση του οπαδισμού με το κράτος έφτασε στο απόγειό της. Το απολυταρχικό καθεστώς εκείνα τα χρόνια δεν ανεχόταν ανεξάρτητα μαζικά κινήματα, έτσι οι οπαδικές οργανώσεις ήρθαν στη δικαιοδοσία του κράτους, έλαβαν την προσωνύμια δήμοι και η δομή τους πήρε γραφειοκρατικά χαρακτηριστικά. Τα χρήματα για τη συντήρηση των δήμων προέρχονταν από τον αυτοκράτορα, ο οποίος διόριζε και τον αρχηγό κάθε οργάνωσης (δήμαρχο).Και οι δήμοι όμως ανταπέδιδαν, καθώς προσκυνούσαν και λάτρευαν τον αυτοκράτορα.

Το 532 όμως έγινε η μεγάλη ανατροπή. Οι Πράσινοι, οργισμένοι στο γήπεδο (και με αφορμή την ήττα τους από τους Βενετούς!), καταφέρονται ενάντια στο λαομίσητο Έπαρχου Ιωάννη τον Καππαδόκη, ο οποίος ήταν αρμόδιος για τη συλλογή των φόρων. Η κατάσταση σύντομα ξέφυγε από τον έλεγχο. Οι στασιαστές, οπλισμένοι ,πυρπολούν

κτίρια, πολιορκούν το παλάτι και προξενούν ζημιές και στην Αγία Σοφία. Απαιτούν την αποπομπή του Ιωάννη του Καππαδόκη, καθώς και του αυλικού Τριβωνιανού. Η ιαχή «Νίκα» δονεί την ατμόσφαιρα (σύνθημα που φώναζαν στον Ιππόδρομο για να εμψυχώσουν τους αρματοδρόμους). Επίσης φωνάζουν: «Ζήτω οι ελεήμονες Πράσινοι και Βενετοί» για να δείξουν ότι οι δύο αντίπαλες παρατάξεις έχουν πλέον ενωθεί. Στην εξέγερση συμμετέχουν και Συγκλητικοί (που επιδίωξαν την πτώση του Ιουστινιανού) που προσπαθούν να εκμεταλλευτούν τη λαϊκή οργή για ίδιον όφελος.

Ο λαός δυσφορούσε για τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις του αυτοκράτορα και έτσι οι γραμμές των εξεγερμένων όλο και πυκνώνουν. Ο Ιουστινιανός υποχώρησε στα αιτήματα (αποπομπή των μισητών προσώπων που ήδη αναφέραμε) αλλά η στάση δε σταμάτησε.

Ο Ιουστινιανός ετοιμαζόταν να εγκαταλείψει την Πόλη, αλλά η σύζυγός του Θεοδώρα τον έπεισε να παραμείνει. Ο Ιουστινιανός διέταξε τότε τους στρατηγούς να καταστείλουν την εξέγερση. Αυτοί ακολούθησαν μία αρχαία μέθοδο καταστολής: **δωροδόκησαν κάποιους αρχηγούς των στασιαστών (των Βενετών συγκεκριμένα) και έτσι έφεραν διχόνοια μεταξύ των στασιαστών.** Τελικά οι εξεγερθέντες εγκλωβίστηκαν στον Ιππόδρομο, όπου και σφαγιάστηκαν. **Τριάντα πέντε χιλιάδες στασιαστές έχασαν τη ζωή τους.** Άμεση συνέπεια της εξέγερσης ήταν η ενίσχυση της δύναμης του αυτοκράτορα και ο περιορισμός της δύναμης των δήμων. Η εξέγερση είχε ταξικές ρίζες (οικονομική πολιτική του αυτοκράτορα) αλλά όχι και ταξικό χαρακτήρα, καθώς ακόμα και αν έχανε ο Ιουστινιανός τη θέση του θα έπαιρνε ένας άλλος αυτοκράτορας. Η καταστολή της εξέγερσης αποτελεί όμως την πιο ισχυρή απόδειξη του πόσο αδίστακτο και βάρβαρο ήταν το απολυταρχικό κράτος, που δε δίστασε να θυσιάσει τους ίδιους τους υπηκόους του για να επιβιώσει.

ΠΑΥΛΙΚΙΑΝΟΙ ΚΑΙ ΒΟΓΟΜΙΛΟΙ

Πριν το Διαφωτισμό και την αποδέσμευση της σκέψης από το θείο, τα πάντα περιστρέφονταν γύρω από το Θεό. Το ίδιο έκανε και η εξουσία. Το ίδιο όμως και η επανάσταση, που τις περισσότερες φορές έβρισκε τη δικαίωσή της μέσα από τη θρησκεία. Άλλωστε σε περιόδους οικονομικής παρακμής τα επαναστατικά θρησκευτικά κινήματα αυξάνονταν ραγδαία. Οι επαναστάτες πίστευαν ότι ο Θεός δε μπορεί να είναι τόσο κακός και να δικαιώνει την αδικία.

Ο φτωχός λαός ξεσηκωνόταν και στο όνομα της δικαιοσύνης και των θείων επιταγών αναζητούσε τον τερματισμό της εκάστοτε εξουσίας. Εξαίρεση βέβαια δεν αποτέλεσε η πολιτική ζωή του Βυζαντίου. Η ταξική πάλη στην Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία εκφράστηκε κυρίως μέσω των επαναστατικών αιρέσεων. Δύο από τις σημαντικότερες υπήρξαν αυτές του Παυλικιανισμού και του Βογομιλισμού. Οι αιρέσεις αυτές εξέφρασαν τους πόθους των κατώτερων κοινωνικών τάξεων.

Οι αιρέσεις και τα κοινωνικά κινήματα της Βυζαντινής εποχής είχαν τις ρίζες τους στην περίοδο μεταξύ του τέλους του 1ου αι και τις αρχές του 4ου ,πριν δηλαδή την επικράτηση του Χριστιανισμού ως κυρίαρχης θρησκείας του Βυζαντίου. Μία περίοδος πολύ δημιουργική όπου διάφορα ιδεολογοθρησκευτικά κινήματα βρίσκονταν σε συνεχή ιδεολογική ζύμωση αλλά και ανταγωνισμό για επικράτηση. Ένα από αυτά τα κινήματα υπήρξε ο γνωστικισμός που αποτέλεσε την ιδεολογική δεξαμενή τόσο των Παυλικιανών όσο και των Βογομίλων. Για τους Γνωστικούς και κατά συνέπεια για τους ιδεολογικούς τους απογόνους υπάρχουν δύο θεοί: ο κακός (αυτός της Παλαιάς Διαθήκης) και ο καλός (που μας είναι άγνωστος αλλά έχει δημιουργήσει την ανθρώπινη ψυχή).Εύκολα συνάγεται ότι σύμφωνα με αυτή τη θεώρηση οι υπηρέτες του θεού της παλιάς διαθήκης (δηλαδή και η Βυζαντινή εκκλησία που αποδεχόταν και την παλαιά διαθήκη εκτός από την καινή) είναι στην ουσία υπηρέτες του Διαβόλου!

Οι Παυλικιανοί είχαν επηρεαστεί έντονα και από τους Μανιχαίους (άλλωστε ξεκίνησαν σαν ένα παρακλάδι των τελευταίων) με τους οποίους μοιράζονταν την κοινή πεποίθηση για τη διαβολική φύση του θεού της Παλαιάς Διαθήκης.

Οι **Παυλικιανοί** (που έλαβαν το όνομα τους από τον απόστολο Παύλο) ήταν λοιπόν μια χριστιανική αίρεση (δέχονταν το μεγαλύτερο μέρος της καινής διαθήκης), που εμφανίστηκε τον $7^{ο}$ αιώνα στην Αρμενία και επεκτάθηκε στη συνέχεια κυρίως στο Πόντο και τη νοτιανατολική Μικρά Ασία. Ιδρυτής του κινήματος θεωρείται ο **Σιλουανός**. Οι Παυλικιανοί απέρριπταν τη λατρεία των Αγίων και των Προφητών. Στη θέση του επίσημου κλήρου, αποδέχονταν μονάχα μία τάξη μη προνομιούχων μυημένων διδασκάλων, που είχαν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους υπόλοιπους πιστούς. Στόχος των Παυλικιανών υπήρξε η επιστροφή στον πρωτοχριστιανικό κομμουνισμό. Έτσι απέρριπταν το βυζαντινό κράτος και την εκκλησία ως διαφθορείς της κοινωνίας. Επίσης θεωρούνται σημαντική επιρροή (όχι βέβαια η μόνη) του

εικονομαχικού κινήματος (από κάποιους θεωρούνται ως η άκρα αριστερά του εικονοκλαστικού κινήματος).

Στην αρχή προσπάθησαν ειρηνικά να επιβιώσουν. Οι συνεχείς διώξεις όμως δεν τους άφησαν πολλές επιλογές και τελικά τους ώθησαν στη βίαιη αντίδραση. Έτσι τον 9ο αιώνα ήρθε η οριστική στρατιωτική ρήξη με την αυτοκρατορία, όταν οι Παυλικιανοί αποφάσισαν να αμυνθούν διοργανώνοντας πολιτοφυλακές. Ο Μιχαήλ Α ’, σκότωσε χιλιάδες Παυλικανούς, μέχρι που αυτοί βρήκαν καταφύγιο στα εδάφη των Αράβων. Οι τελευταίοι διεξήγαγαν συνεχόμενους πολέμους ενάντια στο Βυζάντιο, αποτέλεσμα των οποίων ήταν πολλές περιοχές να περνάνε από τον ένα αντίπαλο στον άλλο (υπήρχε δηλαδή μεγάλη γεωπολιτική ρευστότητα).

Υπό την προστασία των Αράβων αυτοί δημιούργησαν **ανεξάρτητη πολιτεία** και επιτίθονταν σε βυζαντινά εδάφη. Σταδιακά και λόγω του πολέμου, τη θρησκευτικοπολιτική ηγεσία ήρθε να πλαισιώσει η στρατιωτική. Επίσης αρκετοί από τους Παυλικιανούς είχαν αποκτήσει εμπειρία στρατιωτική ως Ακρίτες (Βυζαντινοί φρουροί των συνόρων). Με νέο ηγέτη έναν πρώην αξιωματούχο του βυζαντινού στρατού, τον **Καρβέα** (που είχε βέβαια σημαντικές στρατιωτικές γνώσεις), οι Παυλικιανοί πέρασαν στην αντεπίθεση και συνεργαζόμενοι με Άραβες, προχώρησαν σε ληστρικές επιδρομές και λεηλασίες εναντίον βυζαντινών εδαφών.

Επί Θεοδώρας (φανατική εικονολάτρης), το Βυζάντιο προσπάθησε να εξολοθρεύσει τους αιρετικούς Παυλικιανούς εξαπολύοντας έναν αμείλικτο θρησκευτικό πόλεμο και αποδεικνύοντας ότι σταυροφορίες και «ιερά εξέταση» δεν υπήρξαν μόνο στη δύση, αλλά και στην χριστιανική ανατολή. Σε αυτή την βυζαντινή λοιπόν «σταυροφορία» θανατώθηκαν περίπου 100.000 Παυλικιανοί (κάποιοι απ’ αυτούς σταυρώθηκαν…) που ζούσαν ακόμα σε βυζαντινά εδάφη, αν και ο **Καρβέας** κατάφερε να σώσει 5.000 Παυλικιανούς από τις θηριωδίες των Βυζαντινών, ενώ ηγήθηκε με απαράμιλλη δεξιότητα του Παυλικιανού στρατού.

Οι Παυλικιανοί πλέον ζούσαν στην ανατολική Μικρά Ασία και στην Αρμενία, δηλαδή σε περιοχές που (σε εκείνη τη χρονική περίοδο) ήταν έξω από τα σύνορα του Βυζαντίου, αφού όπως είδαμε το βυζαντινό κράτος πραγματοποίησε με συνέπεια την κάθαρση του γεωγραφικού του χώρου από τους αιρετικούς. Οι Παυλικιανοί δέχονταν έντονη βοήθεια από το χαλίφη των Αράβων. Με το θάνατο του Καρβέα και με νέο ηγέτη το **Χρυσόχειρο**, οι Παυλικιανοί συνέχισαν τον πόλεμο.

Το 870 μάλιστα οι Παυλικιανοί είχαν κάποιες σημαντικές επιτυχίες, καθώς έφτασαν μέχρι τα παράλια της Μικράς Ασίας. Σύμφωνα μάλιστα με κάποιον σύγχρονό τους, στάβλισαν τα άλογά τους στην εκκλησία της Εφέσου, για να δείξουν την περιφρόνησή τους για τις εκκλησίες. Επίσης είναι πιθανόν ότι κατά τη διάρκεια της επελάσεώς τους, προέβησαν και εκείνοι σε ακρότητες ενάντια σε βυζαντινούς πληθυσμούς (έτσι πάντως υποστηρίζουν κάποιες βυζαντινές πηγές).

Η επιθετική πολιτική των Παυλικιανών συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια, όμως οι Βυζαντινοί σταδιακά αντεπιτέθηκαν. Τελικά τους συνέτριψαν σε μάχη στο Βαθύ Ρύακα το 872 (τοποθεσία μεταξύ Σεβάστειας και Τεφρικής). Ο Χρυσόχειρ προσπάθησε να διαφύγει αλλά συνελήφθηκε και αποκεφαλίστηκε. Οι στρατιωτικές συγκρούσεις που ακολούθησαν αποδυνάμωσαν και άλλο τους Παυλικιανούς και η πολιτεία τους έπαψε να υπάρχει. Κάποιοι απ' αυτούς μεταφέρθηκαν από τους νικητές, στα ανατολικά Βαλκάνια. Οι επαναστατικές τους ιδέες έριξαν τον σπόρο που γονιμοποίησε μια άλλη επαναστατική αίρεση. Τους Βογόμιλους.

Οι Βογόμιλοι εμφανίστηκαν στα μέσα του 10ου αιώνα στη Βουλγαρία από τον ιερέα Βογομίλ και πίστευαν ότι η εξουσία (κοσμική και εκκλησιαστική), εκπορεύεται από το διάβολο. Αρνούμενοι τον πλούτο και την εξουσία, οργάνωσαν τις κοινότητές τους στα πρότυπα του πρωτοχριστιανικού κομμουνισμού. Ο Βογομολισμός ήταν ένα ειρηνικό κίνημα, με έντονα αντικρατικές τάσεις, που ήθελε με ειρηνικό τρόπο να διαβρώσει την τάξη (π.χ. δεν πλήρωναν φόρους και δεν αναγνώριζαν τα δικαστήρια).

Ο Αυτοκράτορας Αλέξιος Α' ο Κομνηνός ξεκίνησε τις διώξεις και τις δολοφονίες τους (1081-1118). Παρά τους σκληρούς διωγμούς, ο Βογομιλισμός γρήγορα επεκτάθηκε σε όλα σχεδόν τα Βαλκάνια (Σερβία, Βοσνία, ,Μαυροβούνιο κλπ.) και έφτασε μέχρι την Κωνσταντινούπολη. Ο Βογομιλισμός σταδιακά οδηγήθηκε στην αφάνεια, μετά την κατάκτηση της νοτιοανατολικής Ευρώπης από τους Οθωμανούς. Τέλος πρέπει να τονιστεί ότι πολλοί από τους διωκόμενους και εξόριστους αιρετικούς (Παυλικιανοι και Βογομίλοι) κατέφυγαν στη Δύση και εκεί συνέβαλαν στην ανάπτυξη άλλων επαναστατικών αιρέσεων, όπως ήταν οι Καθαροί, οι Αδαμίτες κλπ.

Κίνημα των Ζηλωτών

Όταν πέθανε ο Ανδρόνικος Γ', ο γιος του Ιωάννης, που προφανώς θα τον διαδεχόταν, ήταν τότε εννιά χρονών. Έπρεπε λοιπόν να διοριστεί κάποιος αντιβασιλέας. Τη θέση αυτή προσπάθησε να πάρει ο μέγας δομέστικος Κατακουζηνός. Όμως δημιουργήθηκε μια αντίπαλη ομάδα, κυρίως από τον Πατριάρχη Ιωάννη Καλέκα και το μέγα δούκα Αλέξιο Απόκαυκο. Η ομάδα αυτή αυτοανακηρύχτηκε επίσημη αντιβασιλεία και στέρησε από τον Κατακουζηνό την εξουσία. Ο εμφύλιος δεν μπορούσε πλέον να αποφευχθεί.

Τις χρονιές 1341–54 λοιπόν εκτυλίχτηκε με μεγάλη ένταση εμφύλιος, όπου πρωτοστάτησαν οι δύο αντίπαλες κοινωνικές ομάδες, η αριστοκρατία και ο λαός. Από την αρχή του πολέμου, τον Ιωάννη Καντακουζηνό υποστήριξε η αριστοκρατία. Έτσι ο Αλέξιος Απόκαυκος και η αντιβασιλεία της Κωνσταντινούπολης προσπάθησαν να προσεγγίσουν το λαό και την ανερχόμενη αστική τάξη, καθώς υπήρχε πολύ λαϊκή οργή, λόγο και της υφιστάμενης οικονομικής κρίσης.

Τον Οκτώβριο του 1341 σε πόλεις της Μακεδονίας και Θράκης σημειώθηκαν ταραχές εναντίον της τοπικής αριστοκρατίας. **Το εξεγερμένο πλήθος κατέστρεψε και δήμευσε τις περιουσίες των αριστοκρατών.**

Επίσης στη Θεσσαλονίκη, στη δεύτερη σε πληθυσμός πόλη της αυτοκρατορίας επικράτησαν, κατόπιν εξεγέρσεως, οι επαναστάτες. Οι **Ζηλωτές**, όπως αυτοαποκαλούνταν, εγκαθίδρυσαν στη Θεσσαλονίκη ένα καθεστώς που προέβλεπε λαϊκή συμμετοχή στη διακυβέρνηση της πόλης. **Η κυβέρνηση της Κωνσταντινούπολης (εχθροί του Κατακουζηνού) αποδέχτηκε τις εξελίξεις και αναγνώρισε το κίνημα των Ζηλωτών.** Εγκατέστησε στη Θεσσαλονίκη ως διοικητή το γιο του Απόκαυκου Ιωάννη, αν και την πραγματική εξουσία στην πόλη ασκούσαν οι **Ζηλωτές.** Ο εμφύλιος όμως δεν είχε λήξει, παρά τις αρχικές αυτές επιτυχίες της αντιβασιλείας.

Τι ήταν όμως οι Ζηλωτές? Αυτοί εξέφραζαν την αντίδραση των φτωχών (αγροτών, χειρωνακτών αλλά και ελευθέρων επαγγελματιών) μέσα και γύρω από την πόλη εναντίον της αριστοκρατίας. Στους Ζηλωτές ανήκαν και κάποια μέλη της αριστοκρατίας χωρίς όμως να επηρεαστεί ο λαϊκός προσανατολισμός του κινήματος. **Έτσι προχώρησαν ακόμη και σε δημεύσεις τις περιουσίας των αριστοκρατών και της Εκκλησίας στο όνομα του κοινού καλού.** Οι Ζηλωτές ήρθαν επίσης σε σφοδρή αντιπαράθεση με τους Ησυχαστές (μία ισχυρή θρησκευτική κίνηση που

υποστήριζε την αριστοκρατία και απεχθανόταν το Δυτικό πολιτισμό). Τέλος, τα χρόνια εκείνα έγιναν προσπάθειες από τους Ζηλωτές να εφαρμοστεί η πρωτοχριστιανική κοινοκτημοσύνη. Τελικά το κίνημα των Ζηλωτών ήταν ένα καθαρά πολιτικοποιημένο κίνημα με σαφή κοινωνικά κίνητρα.

Η επταετής διάρκεια (ως το 1349) αυτής της πολιτικής προσπάθειας (που δείχνει να προεικονίζει μελλοντικές αναρχικές ή κομουνιστικές επαναστάσεις) αποδεικνύει τη σοβαρότητα αλλά και την πολιτική ωριμότητα αυτού του κινήματος, που πήγαινε προφανώς πιο πέρα από ένα απλό συμβάν ενός ενδοεξουσιαστικού εμφυλίου. **Προφανώς έχουμε εδώ μία πρώιμη περίπτωση όπου κοινωνικοί επαναστάτες χρησιμοποίησαν προς δικό τους όφελος μία σύγκρουση δυο διαφορετικών εξουσιαστικών παρατάξεων**.

Εδώ θα τολμήσω μία σύγκριση, αν και η χρονική απόσταση είναι μεγάλη και δεν επιτρέπει την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων (καθώς ήταν διαφορετικά τα πολιτισμικά και τα πολιτικά δεδομένα).Να θυμίσω λοιπόν και χωρίς να μπορώ να μπω σε πολλές λεπτομέρειες, ότι πολλά χρόνια αργότερα, ο Μπακούνιν θα πρεσβεύσει την ιδέα της μετατροπής (όποτε αυτό ήταν δυνατόν) των συγκρούσεων που διεξάγονται μεταξύ εξουσιαστικών δυνάμεων σε κοινωνικές επαναστάσεις. Μια στρατηγική που από τότε εφαρμόστηκε αρκετές φορές από το ελευθεριακό κίνημα.

Έτσι ο Μπακούνιν πίστευε στη συμμετοχή των αναρχικών σε εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα, με σκοπό τη μετατροπή των τελευταίων (και αφού ξεπερνούσαν τους εξουσιαστικούς μηχανισμούς εντός τους) σε αντιεξουσιαστικά κινήματα που αποσκοπούσαν στην αταξική κοινωνία. Επίσης πίστευε στη δυνατότητα μετατροπής των συγκρούσεων μεταξύ κρατών σε επαναστάσεις. Ειδικότερα στη διάρκεια του γαλλικοπρωσικού πολέμου το 1870, θα προτείνει στο: «Γράμματα σε έναν Γάλλο στην παρούσα κρίση», τη στρατηγική της μετατροπής της σύγκρουσης μεταξύ του γαλλικού και πρωσικού κράτους σε κοινωνική επανάσταση. Τότε ο Μπακούνιν πρότεινε στο γαλλικό λαό να αντισταθεί στους Πρώσους, που είχαν εισβάλει στη χώρα, να δημιουργήσει ταυτόχρονα κομμούνες και να τις υπερασπιστεί, αν χρειαστεί,ακόμα και από την γαλλική άρχουσα τάξη.

Με άλλα λόγια έβλεπε κάποιες συγκρούσεις (με εξουσιαστικά χαρακτηριστικά) της εποχής του (μεταξύ κρατών ή μεταξύ των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων και των αυτοκρατοριών) ως ευκαιρίες για να πραγματωθεί η κοινωνική επανάσταση. Αν και ιστορικά είναι λίγο παρακινδυνευμένη η σύγκριση (γιατί όπως προείπα είναι άλλα

τα ιστορικά συμφραζόμενα), δεν μπορούμε παρά να δούμε κάποιες ομοιότητες στην περίπτωση των Ζηλωτών που στη διάρκεια μίας σύγκρουσης δύο ανταγωνιστικών εξουσιαστικών μηχανισμών (που αγωνιζόταν για τον πλήρη έλεγχο της βυζαντινής αυτοκρατορίας) έδρασαν πρωτόγνωρα. Με αφορμή λοιπόν μία σύγκρουση, που ήδη υπήρχε, και αφού συνέτριψαν τους αριστοκράτες (που έβλεπαν άμεσα στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο ως τους μεγαλύτερους ταξικούς εχθρούς τους), επέβαλαν λαϊκή διακυβέρνηση, παρακάμπτοντας την αντιβασιλεία της Κωνσταντινούπολης, με την οποία ήταν τυπικά σύμμαχοι.

Ωστόσο, στο Βυζάντιο η αριστοκρατική τάξη ήταν ακόμη πολύ δυνατή. Έτσι, το αποτέλεσμα ήταν η οριστική καταστολή το 1349 του κινήματος των Ζηλωτών. Είχαν προηγηθεί όμως τα εξής: Αφού ο διοικητής της Θεσσαλονίκης Απόκαυκος πέρασε στο στρατόπεδο του Κατακουζηνού, δολοφόνησε με προδοσία τον αρχηγό των Ζηλωτών. Οι τελευταίοι πέρασαν στην αντεπίθεση και δολοφόνησαν τον Απόκαυκο και τους οπαδούς του. Όμως ο Κατακουζηνός είχε κερδίσει τον εμφύλιο και απέμενε το αγκάθι των Ζηλωτών. Περικυκλωμένοι από παντού αποδέχτηκαν τελικά τον Κατακουζηνό και τελικά η σύγκρουση έληξε αναίμακτα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Βυζαντινή αυτοκρατορία βάσισε την επιβίωσή της στη σφαγή των αιρετικών (π.χ. Παυλικιανών) και των ίδιων των υπηκόων της, όταν από οπαδοί αποκτούσαν πολιτική συνείδηση. Δεν άντεξε τόσα χρόνια μόνο χάρη στη στρατιωτική της δύναμη και την εξωτερική διπλωματία, αλλά και στην πάταξη του εσωτερικού εχθρού.

Όσο αφορά τα χριστιανικά επαναστατικά κινήματα, αυτά αποτέλεσαν βασική επιρροή του αντιεξουσιαστικού και μαρξιστικού κινήματος του 20ου αι. Διανοητές και πολιτικοί φιλόσοφοι (Γκυ Ντεμπόρ και Κάουτσκυ μεταξύ άλλων) έχουν αναγνωρίσει την αξία και τη σημασία τους. Η κυρίαρχη ιστοριογραφία όμως, επικεντρώνεται κυρίως στο μεγαλείο των στρατιωτικών επιτευγμάτων και όχι βέβαια στην ταξική σύγκρουση. Αν αυτό είναι γεγονός για το σύνολο της ιστορίας, όσο αφορά το Βυζάντιο (που έτσι και αλλιώς έχει μελετηθεί λιγότερο) αυτό είναι ακόμα πιο έντονο. Το αποτέλεσμα είναι σχεδόν κανείς να μην ξέρει τους Παυλικιανούς, σαν να μη πέρασαν ποτέ από τη γη! Και όμως πέρασαν και για αιώνες διέδιδαν τις «αιρετικές» τους απόψεις…

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΞΗΡΟΥΧΑΚΗΣ

«ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ» ΑΠΟ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΠΛΟΥΣΙΩΝ: ΜΙΑ ΠΕΡΡΙΤΗ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ

Μετά τη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση (ΣΓΤΙΩ), άλλο ένα πολυτελές έργο «πολιτισμού» εγκαινιάστηκε το περασμένο καλοκαίρι στο ευρύτερο μητροπολιτικό συγκρότημα της Αθήνας. Μιλάμε για το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ).

Σε μια περίοδο που θα καταγραφεί στην Ιστορία για την Ελλάδα ως μια μακρά εποχή μνημονίων και φτωχοποίησης των ανθρώπων που ζουν σε αυτή, ένα έργο «πολιτισμού» αφήνει σίγουρα αδιάφορους όσους παλεύουν καθημερινά να εξασφαλίσουν τα βασικά για την επιβίωσή τους, πόσο μάλιστα όταν αυτό το έργο προέρχεται από τον πλουσιότερο, σύμφωνα με τη λίστα του περιοδικού Forbes, έλληνα επιχειρηματία τον Φίλλιπο Νιάρχο. Ο γιος δηλαδή του Σταύρου Νιάρχου με περιουσία που ανέρχεται στα 2,5 δις δολάρια. Αλήθεια, μεγάλη αντίθεση σε σύγκριση με τους μισθούς και τις συντάξεις πείνας των απλών ανθρώπων και εκτός συναγωνισμού σύγκρισης αν σκεφτούμε τους χιλιάδες άστεγους (υπολογίζονται περί τις 20.000) και τους εκατομμύρια ανέργους (υπολογίζονται περί τα 1,2 εκατομ.).

Με αυτόν τον τρόπο οι οικογένειες των πλουσιότερων Ελλήνων, Ωνάσης και Νιάρχος εν προκειμένου, προσπαθούν να σώσουν την υστεροφημία τους και να θρέψουν την ματαιοδοξία τους προσφέροντας στον κοσμάκη ελιτίστικη τέχνη πολλές φορές δωρεάν, κάτι που πράγματι δελεάζει κάποιους που δεν μπορούσαν να φανταστούν ότι θα μπορέσουν να ζήσουν τέτοιες μεγαλειώδεις στιγμές ούτε στα όνειρά τους. Σε αυτό το σημείο να σημειώσουμε ότι πιθανώς αυτές οι «κοινωνικές προσφορές» αποφέρουν στα Ιδρύματα των πλουσίων επιπλέον φοροαπαλλαγές ενώ δεν αποκλείεται να λειτουργούν κι ως ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ποιοι είναι όμως πραγματικά αυτοί που ευχαριστιούνται αυτή την απλόχερα ελιτίστικη προσφορά πολιτισμού;

Μια επίσκεψη στην πρόσφατη έκθεση για τη δεκαετία του 80 που έγινε στη ΣΓΤΙΩ (Gr80s) μας αποκάλυψε την απάντηση. Η έκθεση συνοδευόμενη από μουσικές της χρυσής δεκαετίας και με δωρεάν είσοδο συγκέντρωσε μεγάλο αριθμό καλοντυμένων θαμώνων με γουναρικά, φο-μπιζού και αρώματα, ακριβά χτενίσματα και λουκ της τελευταίας μόδας. Από ότι φαίνεται η νοσταλγία πουλάει, αλλά όχι στους γνήσιους ανθρώπους

που έζησαν τη κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα των 80ς και δεν ξέχασαν τι σημαίνει να ονειρεύεσαι. Οι παριστάμενοι θέλησαν να θυμηθούν ότι κάποτε υπήρξαν άγρια νιάτα, πίνοντας το ακριβό τους ποτό ακούγοντας μουσικές disco και punk, έχοντας καταφέρει να αυτοεπιβεβαιωθούν μέσα από μια ευχάριστη ανάμνηση επαναστατικής ψευδαίσθησης.

Ερχόμαστε να δούμε και μια άλλη πτυχή της ιστορίας, αυτή τη φορά σχετικά με τη κατασκευή του ΚΠΙΣΝ, που διήρκησε πολλά χρόνια και για την οποία εργάστηκαν πάρα πολλά χέρια και για πολλές ώρες, όχι πάντα με τις καλύτερες συνθήκες. Η ανάθεση του έργου έγινε στους λίγο πολύ γνωστούς εργολάβους που λυμαίνονται τον κατασκευαστικό κλάδο και σε υπερεργολάβους. Με τον τρόπο αυτό το Ίδρυμα αλλά και το δημόσιο αποποιείται οποιαδήποτε ευθύνη σχετικά με τις συνθήκες εργασίας στην κατασκευή του έργου. Συνθήκες που αποδείχθηκε ότι δεν υπήρξαν όχι απλά αξιοπρεπείς αλλά πολλές φορές ούτε καν ανθρώπινες.

Για την κατασκευή του πολυτελούς ΚΠΙΣΝ εργάστηκαν χιλιάδες με συμβάσεις που δεν παρείχαν κανένα δικαίωμα στον εργαζόμενο, με εξαντλητικά ωράρια που ξεκινούσαν από την αυγή και τελείωναν με τη δύση του ηλίου (υπερωρίες που δεν πληρώνονταν και εργασία ακόμα και τα Σαββατοκύριακα) και με κίνδυνο της ζωής όπως αποδεικνύουν τα στοιχεία για τα εργατικά ατυχήματα που συνέβησαν. Ύστερα από ένα

από τα σοβαρότατα εργατικά ατυχήματα που συνέβησαν το συνδικάτο οικοδόμων είχε βγάλει ανακοίνωση με τίτλο: «Οι Φιέστες Συνεχίζονται, Οι Εργάτες Τσακίζονται». Επίσης καταγράφηκε σε φύλλο μεγάλης εφημερίδας η μαρτυρία εργαζόμενου που ανέφερε: λίγα 24ωρα μετά το τελευταίο σοβαρό ατύχημα, ήταν προγραμματισμένη στην κεντρική σάλα της υπό κατασκευή βιβλιοθήκης βραδιά ποίησης: «Γι' αυτό δουλεύαμε υπερωρίες φουλ. Έκλειναν τρύπες, έβαλαν σίδερα και περιφράξεις για τους επισκέπτες». Επίσης λίγες ημέρες μετά το ατύχημα έγινε γιορτή για τους εργαζόμενους με δωρεάν φαγητό και έξοδα της επιχείρησης. Οι μαρτυρίες αυτές καταδεικνύουν την υποκρισία των εμπλεκομένων στην κατασκευή του ΚΠΙΣΝ που σήμερα προβάλλεται ως ένα από τα σύγχρονα στολίδια πολιτισμού της Ελλάδας, αλλά υποκρύπτοντας πολλά χρόνια εκμετάλλευσης των εργαζομένων και τα πραγματικά κίνητρα προσφοράς του ΚΠΙΣΝ στο δημόσιο από τον πλουσιότερο έλληνα μεγιστάνα.

Γύρω από αυτό το πανηγύρι ελιτίστικης τέχνης και πολιτισμού έχουν σπεύσει να αρπάξουν ότι μπορούν οι γλύφτες του συστήματος πολιτικοί, καλλιτέχνες, κοινωνικοί φορείς, ΜΚΟ, ολοκληρώνοντας την αποστροφή μας σε ένα έργο που απευθύνεται μόνο σε ανθρώπους της τάξης τους και τους αυλικούς τους που τους θαυμάζουν με την ελπίδα να επωφεληθούν κι αυτοί όταν μοιραστούν μερικά ψίχουλα από το μεγάλο τραπέζι.

Δωρεάν ή μη, οι εκδηλώσεις στο ΚΠΙΣΝ και στη ΣΓΤΙΩ βρωμάνε σαπίλα που είναι αρκετή για να μας κρατήσει μακριά τους. Άλλωστε η αυθεντική τέχνη δεν προβάλλεται στα σαλόνια των Ιδρυμάτων των πλουσίων αλλά στα βρώμικα υπόγεια των ρομαντικών και ονειροπόλων ταραχοποιών του πνεύματος.

ΛΕΥΤΕΡΗΣ Σ

ΑΝΤΙ ΠΟΙΗΣΗ ΖΑΜ

Έμεινα άνεργος κι αμέσως μετά έμεινα άστεγος

είπα δε θα το βάλω κάτω θα ζήσω

κοιμόμουν όπου να ναι, έτρωγα όπου να ναι

προσπαθούσα

κάποια στιγμή συνειδητοποιώ

πως κάθε μέρα τρώω μακαρόνια

ζυμαρικά και δε συμμαζεύεται

σε συσσίτια στην εκκλησία

μακαρόνια σκέτα

μακαρόνια με σάλτσα

μακαρόνια με τυρί

έχω ξεχάσει

πότε έχω πάει τουαλέτα τελευταία φορά

ποια τουαλέτα;

να χέσω έξω στο δρόμο εννοώ

το πρήξιμο είναι τέτοιο

που νιώθω πως το σκατό θα βγει από το στόμα

μετά από πολλές μέρες χέζω

επιτελούς ξαλάφρωσα ένιωσα άνθρωπος

έλα που το μενού έχει πάλι ζυμαρικό

τι να κάνω;

Α, σήμερα μπορώ να πάω και στο κέντρο που μας προμηθεύουν με ρούχα

αυτό που μου λείπει δεν το φαντάζεται κάνεις

μπαίνω στο πρατήριο και φωνάζω

ΜΙΑ ΖΩΝΗ ΡΕ ΠΑΙΔΙΑ

ΥΠΑΡΧΕΙ

ΜΙΑ ΖΩΝΗ;Ε;

ΣΤΕΛΚΑΖ

a3roflot

[redacted]

Ο FOTIZONTAS ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ

“Το οικογενειακό περιβάλλον μου από πολύ νωρίς με ενθάρρυνε να ζωγραφίζω, να διαβάζω κόμικς, να αναλύω το κόσμο με μαθηματική σκέψη.

Είναι οικογενειακή μας παράδοση η τέχνες και τα μαθηματικά, όπως παράδοση μας είναι η αντίδραση και η επανάσταση.

Η ζωγραφική είναι μια προσωπική υπόθεση, κάτι σαν τη προσευχή την ώρα του φαγητού.

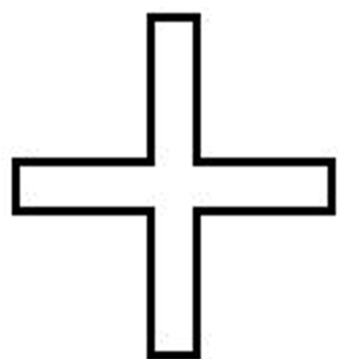
Ζωγραφίζω όπως ανασαίνω, χωρίς συγκεκριμένο σκοπό, με απόλυτη φυσικότητα.

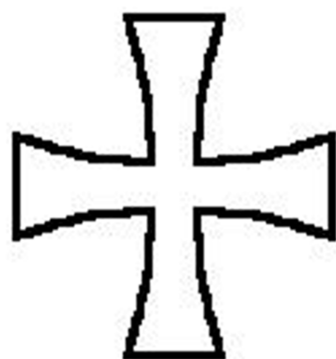
Οραματίστηκα το δημόσιο χώρο σαν ένα υπαίθριο πανεπιστήμιο . Η μόρφωση του πεζοδρομίου, η ηθική της πλατείας και η τέχνη στους τοίχους.

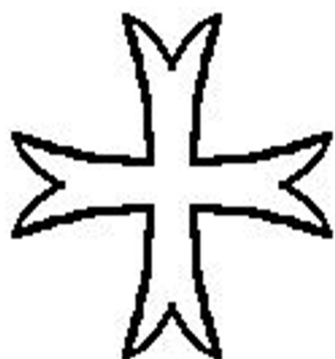
Όταν κρατάω το μολύβι στα χέρια μου νοιώθω ότι έχω τον πλήρη έλεγχο του εαυτού μου, ότι είμαι σε θέση να σχεδιάσω το μάτια που κοιτάζουν μες το πνευματικό μου κόσμο, ότι είμαι ικανός να επινοήσω τη χαραυγή της επόμενης μέρας.

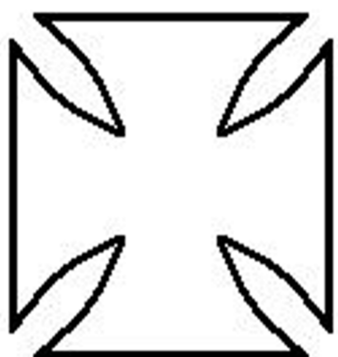
Θα 'θελα να ζήσω χωρίς να πρέπει να εκμεταλλευτώ ή να μ' εκμεταλλευτεί κανείς.”

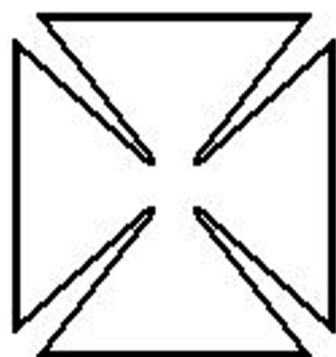

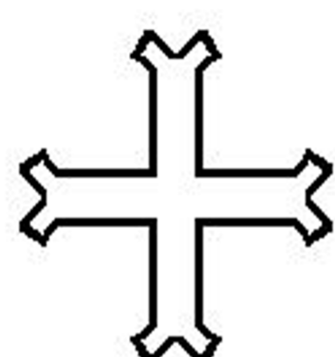

Greek Cross

Cross Formée

Formée Branchée

Cross Pattée

Formée Pattée

Cross Fourchée

